

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Графіка	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестр	4

ПОСТАНОВОЧНЕ ФОТО

Семестр 4 (весна 2025)

(27 лютого 2025р. – 10 травня 2025р.) 2024/25 н. р.

Викладач	Супрун Олександр Данилович
E-mail	odsuprun@gmail.com
Заняття	Г23-1 відповідно до розкладу занять Академії Г23-2 відповідно до розкладу занять Академії
Консультації	Березень, травень по 1 годині.
Адреса	61002, Харків, вул. Мистецтв, 8, корпус 2, фотолабораторія.
Телефон	0950807971 Супрун Олександр Данилович

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Заняття та консультації з викладачем у стінах академії відбуваються згідно розкладу у визначені дні та години. Поза розкладом офіційним каналом комунікації з викладачем є листування електронною поштою. В разі необхідності додаткової консультації, ескізи робіт студентів можуть бути надіслані на пошту викладача.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Постановочне фото» на другому курсі має бути в наявності певний обсяг знань з фотографії смартфоном та набутий обсяг знань з таких фундаментальних дисциплін як: «Рисунок», «Загальний курс композиції», «Кольорознавство».

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Методичні матеріали

1. Методичні рекомендації по самостійній роботі студентів денної та заочної форми навчання по опануванню фотозйомки при існуючому освітленні Освітньо-професійна програма – бакалавр. Галузь знань – «Культура і мистецтво» 0202. Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Автор к. т. н., доц. Супрун О.Д. – Харків. ХДАДМ, 2024. 24с. – українська. Мова.
2. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів денної (заочної) форми навчання по виконанню завдань з фотографічної зйомки пейзажу. Освітньо-професійна програма – «бакалавр». Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво». Спеціальність: 023

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Автор к.т.н., доц. Супрун О.Д. – Харків. ХДАДМ, 2025. 25с. – укр. мова
3.Світлини з методичного фонду кафедри Графіка та мережі Internet.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Для опанування дисципліною кожному студенту необхідно мати наступне обладнання: цифрову фотографічну камеру і/або смартфон з якісною камерою, ПК або ноутбук з відповідним програмним забезпеченням.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Постановочне фото» – це системне вивчення та засвоєння технічних, технологічних і творчих основ фотографії в обсягах обумовлених вимогами Стандарту вищої освіти що до спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» за для набуття компетентностей, що відповідають дескрипторам Національної рамки кваліфікацій.

Дисципліна «Постановочне фото» приймає участь у формуванні компетентностей (як загальних так і фахових), а саме:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2.Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності(СК)

СК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

По завершенні курсу дисципліни «Постановочне фото» студент повинен показати наступні **результати навчання**, а саме:

знати:

- історію виникнення та розвитку фотографії;
- правила виконання постановочної фотографічної зйомки в сучасних умовах;
- схеми і технології виконання постановочної фотозйомки при дії як природного так і штучного освітлення;
- класифікацію основних жанрів фотографії;
- поширені ключові образотворчі засоби фотографії;

уміти:

- обирати та втілювати досконалу композицію для кожної світлини;
- визначати оптимальні з точки зору композиційної побудови фотознімків межі кадру;
- обирати ефектне і ефективне освітлення при фотозйомці;
- доречно і ефективно користуватись образотворчими засобами фотографії;
- виконувати постановочну зйомку в основних (базових) жанрах фотографії.

мати навички: в підготовці, організації та проведенні робіт постановочної фотозйомки.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

На підставі набутих фахових компетентностей студент повинен демонструвати знання та набуті навички з фотографічної, мистецької та освітньої діяльності, тобто здатність:

ПРН 12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

ПРН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

ОПИС І СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Навчальним планом підготовки бакалаврів денної форми навчання передбачається, що вивчення курсу дисципліни «Постановочне фото» має відбуватися в 4 семестрі 2 курсу в обсязі 3 кредитів ECTS (90 годин). Із них: практичні заняття – 4 лекції, 26 практичні, самостійна робота – 60 годин. Що стосується підготовки бакалаврів заочної форми навчання, то вивчення курсу «Постановочне фото» передбачено в 4 семестрі в об'ємі 3 кредитів ECTS, тобто 90 годин. Із них: практичних аудиторних занять – 7 годин, самостійна робота – 83 години. Структура дисципліни містить 5 тем і налічує 2 змістових модулі, що згруповані в два семестрові модулі.

Модуль М 7, 4 семестру містить 3 теми:

Тема № 1. Історія постановочної фотографії.

Тема № 2. Організація постановки освітлення в фотографії.

Тема № 3. Організація сцени (композиція) кадру.

Модуль М 8, 4 семестру містить 2 теми:

Тема № 4. Організація постановочної натурної зйомки

Тема № 5. Організація зйомки постановочного портрету.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст матеріалу теми № 1 розкривається в процесі проведення установчого заняття. Зміст матеріалу тем №№ 2 – 5 з'ясовується при усвідомленні обумов виконання практичних завдань і опановується в процесі їх виконання. Самостійна робота студентів спрямована на з'ясування подробиць тем №№ 1-5 з літературних джерел та з мережі Internet; збір необхідної інформації тем №№2-5 для завершення виконання всіх передбачених етапів практичних завдань.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Передбачено рубіжні етапи контролю у формі **поточних переглядів** ескізної зйомки, процесу роботи та по ходу виконання завдань. Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі прийнятій в Академії, а саме в формі **екзаменаційного перегляду**. Максимальна кількість рейтингових балів за теми (завдання), що їх мають отримувати студенти та їх розподіл приведений в таблиці №1.

Оцінка якості виконання тем практичних завдань, змістових модулів та семестрових модулів визначається за результатами переглядів згідно шкали оцінювання, котра наведена в таблиці №2.

ВАРТІСТЬ ЗАВДАНЬ СЕМЕСТРУ

Таблиця № 1.

№ теми	Модуль, змістовний модуль, тема	Форма контролю	Бали рейтингу
1	2	3	4
МОДУЛЬ М7.			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ПОСТАНОВОЧНА ФОТОГРАФІЯ.			
1	Тема 1. Історія постановочної фотографії.	-	-
Разом за змістовим модулем 1		-	-
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №2. ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ФОТОЗЙОМКИ.			
2	Тема 2. Організація постановки освітлення в фотографії.	Поточний перегляд	20
3	Тема 3. Організація сцени (композиція) кадру.	Поточний перегляд	20
Разом за змістовим модулем 2		-	40
Максимальна загальна кількість балів за МОДУЛЬ М7		Модульний перегляд	40
МОДУЛЬ М8.			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ №3. ПСИХОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ФОТОЗЙОМКИ.			
4	Тема 4. Організація постановочної натурної зйомки	Поточний перегляд	20
Разом за змістовим модулем 3		-	20
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. РЕЖИСУРА ЗЙОМКИ ПРИ ОРГАНІЗОВАНОМУ ОСВІТЛЕННІ.			
5	Тема 5. Організація зйомки постановочного портрету.	Поточний перегляд	30
Разом за змістовим модулем 4		-	30
Максимальна загальна кількість балів за МОДУЛЬ М8		Модульний перегляд	50
Складання портфолію. Експозиція перегляду.		Екзаменаційний перегляд	10
Максимальна можлива загальна кількість балів за IV семестр		-	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Таблиця №2.

Бали за шкалою ХДАДМ	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
75–81	C	
64–74	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з повторним екзаменаційним переглядом
0–34	F	незадовільно з повторним вивченням курсу

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

«ПОСТАНОВОЧНА ФОТОГРАФІЯ».

90-100 балів («відмінно» за національною шкалою, **A** - за шкалою ECTS) може отримати студент, який в повному обсязі опанував теоретичний та практичний матеріал курсу, виявив самостійність і творчий підхід в прийнятті рішень, при виконанні завдань, професійно виконав усі завдання, надав досконале підсумкове семестрове портфоліо.

82-89 балів («добре» за національною шкалою, **B** - за шкалою ECTS) отримує студент, який добре опанував практичний і теоретичний курс, вчасно та якісно впорався з усіма завданнями, творчо підійшов до виконання цих завдань, надав якісне підсумкове семестрове портфоліо, але при цьому зробив декілька несуттєвих помилок.

74-81 балів («добре» за національною шкалою, **C** - за шкалою ECTS) отримує студент, який в цілому добре опанував практичний і теоретичний курс, вчасно і якісно впорався з більшістю завдань, творчо підійшов до їх виконання, але допустив істотні помилки.

64-73 балів («задовільно» за національною шкалою, **D** - за шкалою ECTS) отримує студент, що не в повному обсязі опанував практичний та теоретичний курс, справився з більшістю завдань але виконав їх на недостатньо професійному рівні, та має певні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).

60-63 балів («задовільно» за національною шкалою, **E** - за шкалою ECTS) отримує студент, який в недостатньому обсязі опанував матеріал практичного та теоретичного курсу, в цілому справився з поставленими завданнями, але виконана робота має суттєві недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, тощо).

35-59 балів («незадовільно» за національною шкалою, **FX** - за шкалою ECTS) отримує студент, який не впорався із головними задачами дисципліни (не опанував більшість тем практичного курсу), допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні підсумки проміжного і остаточного перегляду. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна додаткова робота по виконанню усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача.

1-34 балів («незадовільно» за національною шкалою, **F** - за шкалою ECTS) отримує студент, який не володіє знаннями з усіх модулів дисципліни, не виконав програми курсу, не впорався з проміжним і екзаменаційним переглядом. В цьому випадку передбачений обов'язковий повторний курс навчання.

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни «Постановочна фотографія» розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допустимі дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено плагіат, то робота скасовується та переробляється.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Тижні (дата)	Тема	Вид занять	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
1	1	Установче заняття лекції	Історія постановочної фотографії. Від дагеротипу до сучасної цифрової фотографії. Два підходи до втілення фотографії. Постановочна чи спонтанна? Чинники відмінностей та вибору. Об'єктивні та суб'єктивні. Правові питання сучасної фотографії.	2	-	
2	2	лекції	Тема 2. Організація постановки освітлення в фотографії. Питання організації місця зйомки (сцени) в різних жанрах. Постановка освітлення. Світловий акцент.	2	-	
3	2	практичні	Предметна зйомка. Типові схеми постановки освітлення в предметній та натюрмортній зйомці. Алгоритм виконання зйомки: етап 1 – пошук теми; → етап 2 – пошук художньої ідеї твору; → етап 3 – вибір сюжету; → етап 4 – постановка натюрморту; → етап 5 – ескізно-пошукова зйомка (ЕПЗ) варіантів з вибором кращого; → етап 6 – уточнення композиції та освітлення; → етап 7 – варіантна остаточна зйомка і вибір кінцевого варіанту. Завдання №1 «Кероване освітлення при фотозйомці».	2	Поточний перегляд	
4	2	практичні	Завершення виконання завдання та оформлення результатів.	2	Поточний перегляд	
5	3	практичні	Тема 3. Організація сцени (композиція) кадру. Постановочний натюрморт. Композиційні побудови натюрмортів. Колір в натюрморті. Кольорова гармонія. Кольоровий контраст. Акцент кольором.	2	Поточний перегляд	
6	3	практичні	Типові схеми постановки освітлення в предметній та натюрмортній зйомці. Колір в натюрморті. Кольорова гармонія. Кольоровий контраст. Акцент кольором.	2	Поточний перегляд	
7	3	практичні	Завдання №2. «Зйомка натюрмортів». Алгоритм виконання зйомки наведений в попередній темі	2	Поточний перегляд	
8	3	практичні	Завершення виконання завдання та оформлення результатів.	3	Поточний перегляд	
МОДУЛЬНИЙ ПЕРЕГЛЯД М 7						
9	4	практичні	Тема 4. Організація постановочної натурної зйомки. Особливості застосування існуючого природного освітлення. Можливості корекції існуючого освітлення в натурній зйомці. Відбиваючі, підсвічуючі екрани. Штучна локальна підсвітка.	2	-	
10	4	практичні	Алгоритм виконання зйомки: етап 1 – пропозиції теми; → етап 2 – пошук художньої ідеї світлини; → етап 3 – вибір сюжету; → етап 4 – вибір аксесуарів, постановка сцени та антураж; → етап 5 – вибір схеми освітлення та його корекція; → етап 6 – ЕПЗ для вибору варіантів композиційної будови; → етап 7 – вибір кращого результату ЕПЗ; → етап 8 – варіантна остаточна зйомка за для вибору остаточного варіанту.	2	Поточний перегляд	
11	4	практичні	Популярні типові схеми освітлення. Завдання №3. «Зйомка селфі в різних умовах».	2	Поточний перегляд	
12	5	практичні	Тема 5. Організація зйомки постановочного портрету. Основи портретної зйомки. Принципи організації освітлення при зйомці портретів. Поширені схеми освітлення. Ескізна зйомка портретів при постановці переднього-бокового, бокового, заднього-бокового та контрового (як спрямованого так і розсіяного) світла. Завдання №4. «Постановочний портрет сучасника».	2	Поточний перегляд	
13	5	практичні	Алгоритм зйомки: етап 1 – пропозиція теми; → етап 2 – пошук художньої ідеї світлини; → етап 3 – попередня пошукова зйомка (ППЗ) за для вибору майбутньої «моделі» (об'єкта зйомки); → етап 4 вибір об'єкта зйомки та пошуки сюжету майбутнього портрету; → етап 5 –	2	Поточний перегляд	

			постановка освітлення обраної схеми; → 6 – пошук композиції і режисура портрету; → етап 7 – ЕПЗ за для втілення ідей етапу 6; → етап 8 – вибір кращого результату ЕПЗ; → етап 9 – це остаточна варіантна зйомка за для виконання портрету.			
14	5	практичні	Виконання завдання №4.	2	Поточний перегляд	
15	5	практичні	Завершення виконання завдання та оформлення результатів.	2	Поточний перегляд	
МОДУЛЬНИЙ ПЕРЕГЛЯД М 8						
ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ ПЕРЕГЛЯД						

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Скотт Келбі. Цифрова фотографія. Фоторецепти. Видавництво «Фабула», 2020, 224 с.
2. Генрі Керрол. Як знімати неймовірні пейзажі. Видавництво «Art Huss», 2022, 128 с.
3. Йен Гейдн Сміт. Коротка історія фотографії. Видавництво Старого Лева, 2021, 224 с.
4. Колесников В. П. Незвичайна фотографія. К., «Наукова думка». 1980. 148 с.
5. Килпатрик Д. Свет и освещение. М., издательство «Мир», 1988.
6. Шахрова* М.М. Загальний курс фотографії. К., видавництво «Вища школа», 1974.212с.

Допоміжна

1. Гурлев Д.С. Справочник по фотографии. Фотосъемка. К. изд-во «Техніка». 1987
3. Смородін В.О. Цікава фотографія. К., видавництво «Мистецтво», 1976.
4. Александр Супрун. Пикториализм настоящего. Digital Photographer. №6, июнь 2007, с. 80-91. (У співавторстві з Сергієм Рябоконеком).
5. Александр Супрун. Открыто о скрытой камере. Photographer. № 3, март 2008, с. 56-70.

Примітка. Підручники (*) - у наявності в бібліотеці ХДАДМ.